

*О. Г. Прокопенко,
студент V курсу 9 групи
Інституту прокуратури
та кримінальної юстиції,
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, м. Харків*

Оцінка ризику вчинення повторного кримінального правопорушення як елемент досудової пробації

Відповідно до ч.1 ст. 9 Закону України «Про пробацію» під досудовою пробацією розуміють забезпечення суду формалізованою інформацією, що характеризує обвинуваченого, з метою прийняття судом рішення про міру його відповідальності. Ч. 3 ст. 9 цього Закону містить вимоги щодо змісту досудової доповіді, а саме: соціально-психологічну характеристику; оцінку ризиків вчинення повторного кримінального правопорушення; висновок про можливість виправлення без обмеження волі або позбавлення волі на певний строк [1].

Метою даної роботи є дослідження проблеми встановлення критеріїв оцінки ризиків вчинення повторного кримінального правопорушення, критеріїв, що використовуються іншими державами, міжнародною спільнотою.

Інструменти оцінки ризиків були вперше впроваджені у Канаді ще у 1977 р. після введення в кримінальне законодавство поняття «небезпечний злочинець» і виникнення необхідності виділення таких осіб із загальної маси злочинців. З тих пір оцінки ризиків проводяться при вирішенні багатьох питань – починаючи від розподілу в колонію і закінчуючи подачею заяви на умовно-дostroкове звільнення.

Найбільш поширені інструменти оцінки ризику: SONAR, PCL-R, HCR-20, LSI-R, SAVRY, CAPA, CRS, STATIC-99. Потрібно звернути увагу, що багато із зазначених методик доступні в електронному варіанті [3, с. 265].

І. С. Яковець вказує на низку особливостей при запровадженні інструменту оцінки ризиків через запозичення їх із міжнародного наукового та практичного досвіду, а саме: жодна з них не є універсальною і такою, що забезпечує гарантований результат; отримані результати підлягають перевірці за допомогою використання різних джерел інформації; усі інструменти базуються на визначенні причин і умов вчинення злочинів стосовно конкретного злочинця, оскільки вплив саме на них і робить можливим зниження ризику рецидиву; для кожної країни методика оцінки ризиків повинна враховувати національні особливості, в тому числі й у сфері кримінального судочинства та виконання покарань [4].

У Великій Британії застосовується єдина стандартизована Міністерством юстиції система оцінки ризиків та потреб. Слід зазначити, що саме досвід цієї країни і впроваджується в Україні щодо неповнолітніх засуджених (Форму оцінки розробили експерти Проекту «Реформування системи кримінальної юстиції щодо неповнолітніх в Україні» (далі – Проект РСКЮ) у співробітництві з Державною пенітенціарною службою України). Форма оцінки основана на моделі інструменту оцінки ASSET, який застосовує з 2000 р. Рада юстиції щодо неповнолітніх в Англії та Уельсі. Експерти Проекту РСКЮ 2012 р. звернулися до Ради юстиції щодо неповнолітніх Англії та Уельсу і дістали відповідний дозвіл на використання і адаптацію інструменту оцінки для застосування в Україні. На вимогу Ради юстиції щодо неповнолітніх Англії та Уельсу інструмент оцінки більше не носить назву ASSET, бо він був адаптований до вітчизняних реалій та законодавства. Проект процесу адаптації складався з тестування та методики, розробленої Мелітопольською кримінально-виконавчою інспекцією, упродовж 12 місяців, що дало змогу внести необхідні зміни до Форми оцінки і врахувати вимоги національного законодавства та практики.

Наказом Міністерства юстиції України від 27.01.2017 р. було прийнято «Порядок складання досудової доповіді» (далі – Порядок), в якому відповідно до пп.1 п.3 розділу 3 визначено широкий спектр факторів ризику, що впливають на поведінку обвинуваченого. Серед них: короткий зміст правопорушення за обвинуваченням, ставлення обвинуваченого до правопорушення; умови життєдіяльності та розвитку; особистісні характеристики; соціальне оточення; ставлення до правопорушень; мотивація до зміни способу життя; фактори, які підвищують ризик вчинення кримінального правопорушення, урахувачи його криміногенні потреби; наявність у обвинуваченого мотивації до позитивних змін [5].

Окремого з'ясування в Порядку потребує саме мотивація до зміни способу життя, ставлення до правопорушень. На сьогодні існують деякі напрацювання щодо експериментального вивчення психологічної складової особистості корисливого насильницького злочинця. Так, застосування психологічної методики багатостороннього дослідження особистості (МБДО), модифікованої і стандартизованої Ф. Б. Березіним і М. П. Мірошніковим на базі Міннесотського багатфакторного особистісного опитувальника (ММРІ), дозволило виділити специфічні психологічні ознаки та характерологічні риси корисливих насильницьких злочинців [6, с. 254, 255].

Поряд з Порядком існує також Щоденник індивідуальної роботи із засудженим (далі – Щоденник), форма якого затверджена наказом Міністерства юстиції України «Про організацію соціально-виховної та

психологічної роботи із засудженими» від 04.11.2013 р. № 2300/5 [7]. Порівнюючи Порядок з Щоденником можна виділити деякі особливості. По-перше, вони містять однакову за змістом кримінально-правову характеристику. По-друге, Щоденник містить соціально-демографічну характеристику засудженого, у тому числі й до вчинення злочину. На нашу думку, включення соціально-демографічної характеристики до Порядку допоможе ретельніше дослідити особу злочинця, дозволить суду, працівникам органів пробації всебічно, повно та неупереджено виконувати свою діяльність. По-третє, на думку О. В. Таволжанського, Щоденник містить інформацію про поведінку засудженого в її динаміці, вжиті заходи стосовно зміни поведінки й результати вирішення проблемних питань, які виникають у засудженого [8, с. 188], а Порядок визначає лише соціально-психологічну характеристику особи після вчинення злочину та її засудження.

Так, Порядок потребує не лише розширення соціально-демографічних, психологічних властивостей особи злочинця, а й вдосконалення змісту вже існуючих. Таким чином, міжнародний досвід та національне законодавство містять положення, які можуть бути запозичені для вдосконалення досудової пробації в частині оцінки ризиків вчинення повторного кримінального правопорушення.

Список літератури

1. Про пробацію: Закон України № 160-VIII від 05.02.2015 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 13. – Ст. 93.
2. Мірошніченко О. М. Особливості використання методу оцінки ризиків і потреб засуджених: міжнародні підходи та національна практика / О. М. Мірошніченко // Молодий вчений. – № 12. – 2016. – С. 264–267.
3. Яковець І. С. Міжнародні методики оцінки ризиків і потреб засуджених: щодо їх ролі у процесі виконання покарань [Електронний ресурс] / І. С. Яковець. – Режим доступу: http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/7719/1/Ykovec_99-106.pdf . – Заголовок з екрана.
4. Про затвердження Порядку складення досудової доповіді: наказ Міністерства юстиції України № 200/5 від 27.01.2017 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/laws/show/z021-17.
5. Головкін Б. Мотивація корисливих насильницьких злочинців / Б. Головкін // Вісник Академії правових наук України. – 2010. – № 1 (60). – Харків: Право, 2010. – С. 247–256.

6. Про організацію соціально-виховної та психо-логічної роботи із засудженими: наказ Міністерства юстиції України № 2300/5 від 04.11.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1863-13/print1383843_723257357

7. Таволжанський О. В. Здійснення соціально-виховної роботи із засудженим до позбавлення волі: фіксування та планування [Електронний ресурс] / О. В. Таволжанський. – Режим доступу: http://www.lj.kherson.ua/2014/pravo06/part_3/40.pdf. – Заголовок з екрана.

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО**

**КАФЕДРА КРИМІНОЛОГІЇ
ТА КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОГО ПРАВА**

***ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ
КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СИСТЕМИ
УКРАЇНИ***

*Матеріали круглого столу
студентів, аспірантів, молодих учених*

(4 квітня 2017 року, м. Харків, Україна)

ТОМ 2

Харків
2017

УДК 343.8
ББК 67.309 (4УКР)

Організаційний комітет:

Гетьман А. П. – голова організаційного комітету, проректор з наукової роботи Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, доктор юридичних наук, професор, академік Національної академії правових наук України;

Головкін Б. М. – заступник голови організаційного комітету, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Ткачова О. В. – відповідальний секретар, кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Автухов К. А. – кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Таволжанський О. В. – кандидат юридичних наук, асистент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Перспективи реформування кримінально-виконавчої системи України: матеріали круглого столу студентів, аспірантів, молодих вчених (4 квітня 2017 року, м. Харків): в 2т. / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого; за ред. А.П. Гетьмана, Б. М. Головкина та інш. – Харків : Юрайт, 2017. – Т2 ., – 260 стр.
ISBN – 978-966-2740-94-3

У збірник увійшли наукові доповіді та тези виступів учасників круглого столу, присвяченого перспективам реформування кримінально-виконавчої системи України.

Матеріали подані в авторській редакції.

The collection made scientific reports and abstracts of the participants of the round table devoted to the prospects of reforming the penal system of Ukraine. Materials for were presented by the authors.

ISBN – 978-966-2740-94-3

УДК 343.8
ББК 67.309 (4УКР)

© Гетьман А.П., Головкін Б.М. та інш., 2017
© “Юрайт”, 2017

З М І С Т

Бабій О. Г., Гавриленко М. М. Клименко Є. А.	Пенітенціарна пробація як складова ресоціалізації в Україні.....	3
Бірюков М. С.	Зміни до порядку направлення осіб до відбування покарання у виді позбавлення волі.....	10
Богатюк О. В.	Мета соціально-виховної роботи із засудженими до позбавлення волі.....	13
Бугайчук А. А.	Сучасна кримінально-виконавча політика України.....	17
Бурикін В. В.	Про імперативність ресоціалізації звільненої з установи виконання покарання особи.....	21
Вовк М. М.	Відповідність вітчизняного законо-давства у сфері виконання покарань між-народним та європейським стандартам поведження із засудженими.....	24
Гадзіна М. Ю.	Звільнення від відбування покарання за хворобою: проблеми та шляхи їх розв'язання.....	28
Герашенко С.	Виконання покарання у виді арешту.....	32
Гнітій А. О.	Проблемні питання застосування та виконання покарань у виді громадських робіт.....	35
Голєв В. І.	Виправні роботи на сучасному етапі розвитку кримінально-виконавчої системи.....	39
Головко Д. Є.	Кримінально-правові проблеми застосування звільнення від відбування покарання за хворобою.....	42

Грабовська Я.Г.	Особливості виправлення та ресоціалізації неповнолітніх.....	47
Григоренко В. О.	Відбування покарання у виді позбавлення волі засудженими жінками.....	50
Грицева О. О.	Матеріально-побутове забезпечення засуджених до позбавлення волі.....	54
Гриша І. О.	Міжнародний досвід застосування покарання у виді громадських робіт.....	58
Дейнега К. В.	Участь громадськості у виправленні та ресоціалізації засуджених.....	62
Дейнега М. В.	Праця засудженого в умовах ізоляції в контексті реалізації його матеріальних зобов'язань.....	66
Джелалі В. Ф.	Деякі проблеми виправлення та ресоціалізації неповнолітніх осіб.....	70
Дзандзава Г. М.	Медико-санітарне забезпечення засуджених до позбавлення волі.....	74
Дроздова В. І.	Потрапляння наркотичних засобів до установ виконання покарань.....	78
Дуброва Т. В.	До питання про право на свободу віросповідання засуджених до позбавлення волі.....	81
Железнякова Н. І.	Соціальна адаптація засуджених до позбавлення волі під час відбування покарання.....	84
Задерей О. В.	Застосування амністії до осіб, які вчинили злочини проти основ національної безпеки: правовий аспект та перспективи застосування в сучасних українських реаліях.....	88

Зайцева А. О.	Поняття та порядок звільнення засуджених від відбування покарання у зв'язку з помилуванням.....	91
Зелінська І. А.	Проблема переведення засудженого з однієї виправної колонії до іншої.....	94
Йосипенко Н. П.	Освіта як засіб виправлення та ресоціалізації осіб, засуджених до позбавлення волі, на прикладі зарубіжних країн.....	97
Іванов Д. В.	Перспективи створення приватних колоній в Україні.....	100
Карпова В. В.	Соціально-виховна робота із засудженими до довічного позбавлення волі.....	103
Козаченко Т. О.	Щодо доцільності застосування покарання у виді обмеження волі.....	107
Козярин Д. Ю.	Особливості ресоціалізації засуджених неповнолітніх.....	111
Колісник Л. Г.	Питання забезпечення права засуджених на охорону здоров'я.....	115
Кудря А. Р.	Забезпечення конституційного права засуджених на охорону здоров'я: основні проблеми та можливі шляхи їх вирішення...	119
Куктенко Є. Л.	Пробація щодо неповнолітніх як спосіб попередження злочинності.....	123
Курочкіна О. О.	Порівняльна характеристика змісту і основних ознак виконання покарання у виді виправних робіт в радянський період та за часів незалежності України.....	127
Кухар К. І.	Актуальні проблеми застосування інститутів амністії та помилування в Україні.....	130
Кушнір Я. О.	Про забезпечення доступу до освіти осіб, засуджених до довічного позбавлення волі.....	135

Лук'яненко Н.Ю.	Ресоціалізація засуджених як напрям державної пенітенціарної політики.....	138
Лучникова Д. Ю.	Проблеми ресоціалізації осіб, які не досягли повноліття.....	141
Ляшкевич Є. І.	Місце законних інтересів у складі правового статусу засуджених.....	144
Мандзюк М.	Проблемні аспекти ресоціалізації засуджених.....	146
Михайлова Г. В.	Проблеми підготовки засуджених до звільнення від відбування покарання.....	149
Ненька Г. Ю.	Проблеми застосування покарання у виді виправних робіт.....	152
Онищенко А. Г.	Запобігання проникненню заборонених предметів до установ виконання покарань шляхом реалізації індивідуальних заходів.....	156
Оніщенко З. О.	Правовий механізм забезпечення безпеки засуджених осіб та персоналу в місцях позбавлення волі.....	159
Очерет М. О.	Роль соціально-виховної роботи із засудженими в установах виконання покарань..	162
Очкін Р. В.	Міжнародні аспекти проведення соціально-виховної роботи із засудженими до позбавлення волі.....	165
Панішева Ю. С.	Проблеми виконання покарання у виді довічного позбавлення волі.....	168/
Плеханов М.	Місце інституту пробації в системі ювенальної юстиції.....	171
Погребняк О. О.	Деякі питання забезпечення безпеки персоналу установ виконання покарань...	175
Позняк Ю. В.	Ресоціалізація неповнолітніх, засуджених до позбавлення волі.....	178

Поллак М. О.	Міжнародні стандарти поводження із засудженими.....	182
Пономаренко Є. С.	Удосконалення функціонування слідчих ізоляторів в умовах реформування кримінально-виконавчої системи України...	185
Прокопенко О.Г.	Оцінка ризику вчинення повторного кримінального правопорушення як елемент досудової пробації.....	190
Прокоф'єва А. К.	Проблема правового забезпечення права засуджених на відбування покарання за місцем проживання.....	194
Романюк А. О.	Щодо гуманізації системи виконання покарань в Україні.....	197
Роянова І. В.	Правова сутність досудової пробації та підстави її застосування.....	202
Руденко А. М.	Діяльність громадських організацій та їх вплив на кримінально-виконавчу систему України.....	205
Савенко Є. О.	Соціально-виховна робота із засудженими до позбавлення волі.....	209
Сархош Ю. Д.	Виправлення засудженого: до визна-чення поняття.....	213
Смирнова А. О.	Проблемні питання громадських робіт у системі кримінальних покарань.....	216
Суліменко О. В.	Ресоціалізація жінок, засуджених до позбавлення волі.....	219
Толокольнікова К. С.	До питання обмеження прав засуджених....	223
Уласевич Д. В	Активне виборче право засуджених.....	226
Червона С. Р.	Деякі аспекти виконання арешту.....	229
Чередниченко Д. А.	Виправлення як мета покарання засуджених до позбавлення волі.....	232

Чернишова Є. М.	Виховна робота з неповнолітніми в кримінально-виконавчому аспекті.....	235
Чусько В. В.	Пріоритетні завдання та перспективи реформування державних кримінально-виконавчих інспекцій в Україні в службу пробації.....	239
Шепеленко Л. В.	Інститут пробації: зарубіжний досвід і перспективи розвитку в Україні.....	243
Шульгата М. О.	Проблеми виконання покарання у виді штрафу.....	246
Щербакова К. Я.	Окремі питання доцільності створення слідчих органів державної кримінально-виконавчої служби України.....	251

Наукове видання

***ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ
КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СИСТЕМИ
УКРАЇНИ***

*Матеріали круглого столу
студентів, аспірантів, молодих учених*

(4 квітня 2017 року, м. Харків, Україна)

Відповідальний за випуск: Головкін Б. М.

Підп. до друку 26.05.2017. Формат 60x84 ¹/₁₆. Папір офсетний.

Друк: ризограф. Ум. друк. арк. 18,68. Облік.-вид. арк. 13,8.

Тираж 30 прим. Зам. № 114911. Ціна договірна.

Друкарня «Аладдин-Принт»

61023, м. Харків, вул. Сумська, 4, оф. 8

Тел.: (057) 764-72-11 <http://aladdin-print.ua>

Свідоцтво про державну реєстрацію В00 № 966600 від 28.03.2003 р.